

UZBEKISTAN

**“TURISTIK HUDUDLARNING
ZAMONAVIY KONTENTI:
muammolar va innovatsion yechimlar”**

xalqaro ilmiy-amaliy anjumani

International scientific and practical conference

**“MODERN CONTENT OF TOURIST
DESTINATIONS:
problems and innovative solutions”**

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI**

**“TURISTIK HUDUDLARNING ZAMONAVIY KONTENTI:
MUAMMOLAR VA INNOVATSION YECHIMLAR”**

**mavzusida xalqaro ilmiy-amaliy anjumani
TEZISLAR TO‘PLAMI
Buxoro shahri 2023-yil 16-iyun**

**СБОРНИК ТЕЗИСОВ
международной научно-практической конференции на тему
«СОВРЕМЕННЫЙ КОНТЕНТ ТУРИСТИЧЕСКИХ ТЕРРИТОРИЙ:
ПРОБЛЕМЫ И ИННОВАЦИОННЫЕ РЕШЕНИЯ»**

г. Бухара, 16 июня 2023 года

**International scientific and practical conference on the topic
"MODERN CONTENT OF TOURIST DESTIANTIONS: PROBLEMS AND
INNOVATIVE SOLUTIONS"
JUNE 16, 2023**

Шу билан бирга, оилавий тадбиркорлик дастурлари доирасида, бундай кишлоқларда меҳмон уйлари ташкил этишга 50 миллион сўмгача, ўтов ва эко-уйлар мажмуасига 300 миллион сўмгача, чодирли лагерлар қуришга 300 миллион сўмгача кредитлар берилиши, ҳар йили туризм кишлоқларининг 200 нафар ёшлари бюджет ҳисобидан Туризм техникумларида бепул ўқитилиши бўйича ҳам жадал ишлар амалга оширилди.

Шу ўринда айтиб ўтиш жоизки, 2022-2026 йилларда Янги Ўзбекистонни ривожлантиришга қаратилган Тараққиёт стратегиясида мамлакатимизнинг туристик салоҳиятини янада юксалтиришга алоҳида аҳамият қаратилган. Жумладан, «Ўзбекистон бўйлаб саёҳат қилинг» дастури доирасида маҳаллий сайёҳлар сонини 12 миллиондан ошириш, хорижий туристлар сонини эса 9 миллион нафарга етказиш мақсад қилинган.

Шунингдек, юқорида таъкидлаганимиздек, туризм соҳаси хизматлар соҳаси ўсиши ва аҳоли бандлигини таъминлашда муҳим йўналиш эканлиги инobatга олиниб, 2026 йилгача туризм соҳасида банд бўлган аҳоли сонини 2 баравар ошириб, 520 минг нафарга етказиш, бунда Самарқандни «Туризм дарвозаси»га айлантириш орқали келгуси беш йилда туризм хизматлари ҳажмини камида 10 бараварга ошириб, туризм соҳасида 40 мингта янги иш ўринларини яратиш мақсад қилинган [2].

Ушбу мақсадларга эришишда қуйидаги таклиф ва тавсиялар ўринли деб ҳисоблаймиз:

Биринчидан, туризм ташкилотларида иш ва компетенция стратегиясини илгари суриш мақсадга мувофиқ деб ҳисоблаймиз;

Иккинчидан, туризм хизматлари бозорида самарадорлик ва эгилувчанликни таъминлаш мақсадга мувофиқдир [3];

Учинчидан, туризм хизматларида фаолият юритиладиган махсус мутахассисликлар бўйича эҳтиёжга инсонлар ишларида дискриминатция ҳолатларига йўл қўймаслик лозим;

Тўртинчидан, меҳнат бозорида аёл ва эркеклар ўртасидаги тенг ҳуқуқлилиқка эришиш, камситишга йўл қўймаслик лозим;

Бешинчидан, туризм хизматлари бозори эҳтиёжлари бўйича ҳудудларда кадрлар тайёрлаш тизимини қайта кўриб чиқиш мақсадга мувофиқ;

Олтинчидан, туризм соҳасида халқаро тажрибага эга бўлганлар маълумотлар базасини шакллантириш ва уларнинг салоҳиятидан оқилона фойдаланиш;

Еттинчидан, туризм соҳасида тайёрланаётган кадрларларни нафақат миллий туризм хизматлари бозорига, балки халқаро туризм хизматлари бозори учун ҳам тайёрлашни йўлга қўйиш;

Саккизинчидан, туризм хизматлари бозори фаолияти билан кесишган ҳар қандай тармоқ билан фаол ҳамкорликни йўлга қўйиш мақсадга мувофиқ;

Тўққизинчидан, давлат томонидан туризм хизматлари бозорига киритиладиган инвестицияларни рағбатлантириш, бу эса соҳада янги иш жойларини яратишнинг асосий шarti ҳисобланади;

Ўнинчидан, туризм хизматлари соҳасида янги иш жойлари ташкил этилганда тадбиркорларга ва кичик бизнес корхоналарига солиқ имтиёзлари бериш ва ҳоказолар шулар жумласидандир.

Глобаллашув шароитида туризм хизматлари бозорида аҳоли бандлигини тартибга солишнинг ижтимоий-иқтисодий механизмлари бўйича хорижий амалиётлар тажрибасининг илғор ва фойдали жиҳатларидан соҳада кенг фойдаланган ҳолда, бандликни тартибга солишнинг самарали, истикболли йўналишларини аниқлаш ва амалиётда қўллаш имкониятларини яратади.

Адабиётлар рўйхати

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 30 апрелдаги “Ички туризм хизматларини диверсификация қилишга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-232-сонли қарори // <https://lex.uz/docs/5991928>

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги “2022 — 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида”ги ПФ-60-

сонли фармони // <https://lex.uz/uz/docs/5841063>

3. Бреев Б.Д. Безработица в современной России. – М.: Наука, 2005. – 272 с.
4. Белоус, И. Опыт стран ЕС в сфере социальной поддержки населения. // Мир финансов. – 2006. – № 4. – С. 165–169.
5. Дружинина, В.В. Обеспечение сбалансированности местного рынка труда: зарубежный опыт. // Научный Вестник Херсонского государственного университета. – 2014. – № 6. – С. 124–128.
6. Зайтцева, К.В. Управление трудовой занятостью в условиях смешанной экономики: монография. – Донецк: МЧП «ВИК», 2003. – 294 с.
7. Олимова, Н. Х., & Ахунова, О. Э. (2019). Научно-теоретические аспекты организации торговли текстилем. Ин Тенденции развития мировой торговли в ХХИ веке (пп. 66-69).
8. Axunova, O., Teshabayeva, O., & Yulchiyev, A. (2021). Analysis of the status, movement and level of funding of fund funds in foreign enterprises. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 11(3), 450-460.
9. Ergashovna, A. O., & Egamgamberdiyevna, N. S. (2021). LABOR MARKET PROBLEMS IN UZBEKISTAN IN THE CONTEXT OF COVID-19 PANDEMIC. Globus, (8 (65)), 21-24.

Сафаров Баходирхон Шахриёрович

и.ф.д (DSc) профессор

Ўроқова Дилфуза Баҳриддиновна

Туризм ва меҳмонхона хўжалиги кафедраси ўқитувчиси

Садикова Наргиза Махсудовна

1-босқич магистранти

Бухоро давлат университети

МЕҲМОНХОНА ХИЗМАТЛАРИ СИФАТИ ТУШУНЧАСИНИНГ НАЗАРИЯСИ ВА УНИ БОШҚАРИШ УСУЛЛАРИ.

Аннотация: Ушбу мақола республикамизда меҳмонхона хўжалигини хизматлар сифатини ривожланишига ва такомиллаштиришига, меҳмонхоналарда жаҳон андозаларига жавоб берадиган хизмат кўрсатиши турларини жорий қилишига, хорижий туристларга қулай, сифатли ва арзон хизматларни кўрсатиши амалиётида кенг жорий этиши мумкинлиги тўғрисида фикр юритилган.

Калит сўзлар: меҳмонхона, сайёҳ, хизмат, стандарт, сифат, эҳтиёж.

Меҳмонхона хўжалиги соҳаси сайёҳларга муносиб шароит яратиб бериш билан бирга мамлакат ялпи ички маҳсулотига ҳам ўзининг сезиларли ўрнига эга бўлиб бормокда. Меҳмонхона хўжалиги соҳаси одамлар ҳаётини яхшилашга қаратилган кенг камровли жараён. Шу туфайли меҳмонхона хўжалиги соҳасининг тармоқлари ва қулами жуда кенг. Ушбу соҳада сифат деганда кўрсатилаётган хизматлар кутилаётган ёки белгиланган стандартларга мос келиши тушунилади. Демак, стандартлар уларнинг реал шакл ва мазмуни хизмат кўрсатиши сифатини баҳолаш кўрсаткичи ҳисобланади.

Истеъмол учун унга кўрсатилган хизмат сифатини баҳолаш кўрсаткичи - бу унинг қониққанлиги, яъни олинган хизмат сифатининг кутилганига мос келишидир. Миқдорнинг қониққанлиги кўрсаткичи унинг яна бир марта қайтиши, ўз дўстлари ва танишларига хизматнинг сифати тўғрисидаги таъсуротлари билан ўртоқлашишидир. Бу сифатдан баҳраманд бўлган кишининг оғзаки рекламасидир.бу ректама ўз навбатида жуда ишончли ва таъсирчан бўлади. энг муҳими энг арзон реклама турига киради.

Хизматлар сифати кўплаб тадқиқотларда ўрганилган бўлиб, адабиётдасифатни талкин этиш бўйича турли нуктаи назарлар мавжуд. Буларни А.Д Чудносский тўрт гуруҳга бўлган:

1.Товарнинг истеъмолчиларнинг эҳтиёжларини қондирувчи хусусиятлари. Бу турдаги сифат харажатларини оширишни тақозо этади. Меҳмонхонада люкс хоналарстандарт хоналарга нисбатнақўпроқ хусусиятларга эга бўлиб, юқори нархларни талаб қилади.

2.Техник сифат. Бунда мижос хизматчи билан муносабатдан кейин эга бўлган наф техник сифатини ифодалайди. Масалан, меҳмонхонадаги номер, ресторандаги овқат, ижарага олинган автомобиль ва бошқалар.

3.Функционал сифат товар ёки хизматни тақдим этиш жараёни ҳисобланади. Бу жараён давомида истеъмолчилар фирма хизматчилари билан муносабатда бўлиши кўплаббосқичлардан иборат бўлади. Масалан, функционал сифат меҳмоннинг кутишларини тўлиқ оқламаган ҳақидаги таъсуротларини яхшилаш мумкин. Лекин агар функционал сифат қониқарсиз бўлса, бошқа ҳеч нарса меҳмоннинг хизматдан қониқиш ҳиссини туғдириши қийин бўлади.

4.Жамоатчилик (ижтимоий) сифат (ахлоқий). Бу сифат ишонч ҳисси билан боғлиқ бўлиб, уни истеъмолчи харидгача, кўп ҳолда ҳолларда хариддан кейин ҳам баҳолай олмасликлари мумкин. Масалан, меҳмонхона ходимларининг ёнғин хавфсизлигини билмаслиги яқин келажакда мижозларнинг эҳтиёжини қондиришда ўз аксини топмайди.бундан ташқари меҳмонхона имиджи ҳам мижоздар томонидан сифатнинг баҳоланишига таъсир қилади.

Кўпчилик меҳмонхонларда сифатнинг стандарт ва меъёрларга мос келиши деб тушунилади. Бу ёндашув хизмат кўрсатишнинг операцион даражасида, айниқса, меҳмонларнинг талабларини аниқлаш билан боғлиқ муаммоларвужулга келиши мумкин бўлган жойларга қўл келади.

Лекин бошқарувнинг юқори бўғинларида стандартларга мос келган юқори сифатнинг бир шarti ҳисобланади ҳолос. Сифат – мақсад сингари меҳмонлар эҳтиёжлари ўзгариши билан ўзгариб боради. Хизматлар эҳтиёжларни ҳисобга олган ҳолда доимий такомиллашиб бориши лозим.

К.Гренрус ўз тадқиқотларида чифат бу меҳмони ҳис қила олиш деб таъкидлайди. Унинг фикрича меҳмонхона маъмурияти сифати меҳмон каби тушуна олишлари лозим. К.Гренрус сифатнинг икки жиҳатини ажратиб кўрсатади:

1.Техник жиҳатдан ишлаб чиқариш маҳсулотларини ифодалайди – меҳмон олаётган ва истеъмол қилаётган барча нарсалар унинг учун муҳим ҳисобланади. Яхши қовурилган овқат ёки тартибсиз номер мижозда уўрсатилаётган барча хизматлар сифати ҳақида маълум тасаввурни шакллантиради. Бу сифатни баҳолаш учун мураккаб эмас.

2.Функционал жиҳат меҳмонга хизматлар қайси усулда ва воситаларда етказилишини ифодалайди. Яхши тайёрланган овқатни хўмрайган официант келтириши натижасида хизматнинг сифат даражаси сезиларли пасаяди.

Функционал сифат нафақат меҳмон ва персонал ўртасида ўзаро муносабатларини ифодалайди, балки бу ерда мижозларга хизмат кўрсатиш жараёни таркиби ҳам киритилади. Хизматларни кўрсатиш даражаси бўйича меҳмоннинг субъектив фикрига асосланганлиги сабабли сифатнинг бу жиҳатини баҳолаш бирон мураккаблигини туғдиради.

Юқоридагиларга асосан меҳмонхона индустриясида «сифат» тушунчасини куйидагича таърифлаш мумкин:

1. Сифат – бу мижозларнинг тўғри аниқланганлиги эҳтиёжларидир. Бунда меҳмонлар эҳтиёжларига мос келувчи хизматларни кўрсатиш концепцияси асос қилиб олинади. Агар мижозлар номердан чиқмасданоқ сафарини режалаштиришга эҳтиёж бўлса, буни таъминлаш керак. Бу ҳолат сифат рақобатда устунликка эришишга имкон беради.

2. Сифат – бу тўғри кўрсатилган хизматлардир. Бу ерда икки ёндашув уйғунлашади: хизматлар нафақат мижозлар талабига жавоб бериши (техник хизмат), балки бутун хизмат кўрсатиш тизими меҳмонларга қулайлик яратиш ва персонал билан шахслараро муносабатларни кўтариш билан таъминлашга қаратилган ҳолда тузилиши лозим. Мазкур маънода сифат - хизматлар ҳақида етарли билимга эгаликни билдиради.

3. Сифат – бу доимийлик. Бунда бир хил даражадаги хизматини миллионлаб марта кўрсатиш зарурияти тушунилади. Беқарорлик – меҳмонхона бизнесининг асосида моҳиятидир. Жамият кутилмаган ҳолатларни ёқтирмайди. Агар савдо белгиси кутилаётган натижани бермаса, салбий тасаввур ҳолатга келади. Шу сабали сифатни ходимлар томонидан кўрсатилган хизматларни яхши ижро этиш деб қараш мумкин.

Хизматлар сифатини таъминлаш қоридаги уч ҳолатни хизмат кўрсатишнинг ягона тизимига бирлаштиришдан иборат.

Тадқиқотлар шуни кўрсатадики мижоз меҳмонхонага яна келиш йки келмаслиги унга кўрсатилган хизматнинг яхши ёки ёмонлигини, яъни сервиснинг сифатига боғлиқ. Меҳмонхона бизнеси хизматлари сифатини яхшилашнинг қуйидаги истикболли йўналишларини белгилаш мумкин:

-меҳмонхоналарнинг моддий – техника базаси ва унинг инфратузилмасининг барча элементларининг ўзаро таъсири ва ўзаро алоқаларини замонавий талаблар асосида такомиллаштириш, мувофиқлаштириш ва яхшилаш;

-ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатишда, шу жумладан ўзаро шахсий алоқалар ва ҳаракатларда янги технологияларни кенг қўллаш;

-меҳмонхона ходимларининг юқори даражадаги касбий маҳоратлари ва ваколатларини шакллантириш ва ривожлантириш, шу асосда юқори даражадаги меҳмондўстлик муҳитини яратиш;

-хизматлар сифатини бошқариш жараёнларини мазкур меҳмонхонанинг ва умумий қабул қилинган халқаро сифат стандартлари асосида ташкил этиш ва уларга мослаштириш. Меҳмонхона хизматлари сифатини бошқариш тизимининг объекти мижозларга хизмат кўрсатиш ва кўрсатилаётган хизматларнинг зарурий сифат даражасини қўллаб-- қувватлаш жараёнлари ҳисобланиб, улар сифатни бошқариш тизими бўйича мавжуд тизимнинг камчиликларини бартараф этишга имкон беради. Шу нуқтаи назардан бундай тизимни туризм индустриясининг рақобатдошлигини ва туризмнинг жозибадорлигини бошқариш тизимига интеграциялаш мақсадга мувофиқ бўлади. Бундан кутиладиган асосий мақсад ягона илмий техник, ижтимоий - иқтисодий, ҳуқуқий бошқариш методларини кенг қўллаш ва тегишли тадбирлар мажмуасини амалга оширишдан иборат. Мазкур тизимни мамлакат ва унинг барча минтақаларида амалга ошириш мақсадга мувофиқдир

Биринчи марта меҳмонни яхши реклама, бой жиҳозлар ёки кенг турдаги таомномалар билан жалб қилиш мумкин. Аммо иккинчи марта меҳмон персоналнинг профессионал ишлаши ва олдин унга кўрсатилган хизмат сифатининг юқорилиги учун келади.

Шуни эътироф этиш керакки, ҳозирги сайёҳлар, хатто экстремал туризм ишкибозлари ҳам максимал даражадаги қулайликларни — хохлашади. Ўзбекистоннинг тарихий, маданий обидалари билан танишиш ёки маҳаллий ишбилармонлар билан ҳамкорлик ўрнатиш учун келадиганлар янада купрок қулайликлар булишини талаб килади. Германияда муваффақият билан ишлаётган турфирмаларидан бирининг вакилини айтишича: «гарблик туристлар бегоналарнинг ҳаётини қуришни ёқтиришади, лекин узларининг одатий ҳаётлари билан яшашни исташади». Купгина хорижлик меҳмонлар уларнинг эҳтиёжлари тулик кондирилмайдиган мамлакатга озгина муддатга булсада боришни исташмайди. Меҳмондўстлик саноатининг, яъни меҳмонхоналарнинг вазифаси Ўзбекистонга келадиган хорижлик меҳмонларга барча қулайликларни яратиб беришга қаратилган сифатли сервис хизматини ташкил қилишдан иборатдир.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947- сон “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги фармони. <http://strategy.regulation.gov.uz/>

2. Арбузова Н.Ю. Технология и организация гостиничных услуг: учебник для студентов вузов, обучающихся по направлению подготовки "Гостиничное дело" / Н. Ю. Арбузова. - М.: Издательский центр “Академия”, 2014. - 224 с.

Kamolov. X.Z	Turistik hududlarning rivojlanishida transport xizmatlarining roli	81
Ruziyeva M.T., Abdullajonov A. T	O'zbekiston iqtisodiyotida mice turizmining mintaqaviy rivojlanishi va tutgan o'rni	83
Ruziyeva. M T., Shernazarov G'.Sh	O'zbekiston respublikasida turizm sohasida olib borilayotgan ishlar va ularning istiqbollari	85
Xodjayev. A.R	Raqamli marketing strategiyalarining o'zbekistonda turistlar xulq-atvoriga ta'sirini tahlil qilish yo'llari	88
Nimatov. I.X	Mehmondo'stlik industriyasida turistlarni motivlashtirish jarayonlarini boshqarishning xorij tajribasi va ulardan o'zbekistonda foydalanish imkoniyatlari	90
Салимова. С.Ф., Юсупова. С	Перспективы развития гидовой деятельности для страны	96
Karimov. E	Conceptual aspects of events in tourism: evolution and characteristics	98
Kuvandikov. A.R	Example of thailand convention and exhibition bureau (tceb) as a tool of increasing attractiveness of destination based on M.I.C.E tourism	100
Axrorova. N.U	Dunyo miqyosida talaba va yosh sayyohlarning oqimiga ta'sir qiluvchi omillar	103
Bekzod. Sh. Sh., Ibragimov.N.S	Inklyuziv turistik hudud targ'ibotida veb kontentlarning o'rni	107
Jafarova. Kh.Kh	Conservation and promotion of bukhara's historical center using digital technologies	113
Мукумова. Н.Н	Использование искусственного интеллекта в высшем образовании	115
Yorieva. D.O	Innovatsion marketingning bozor iqtisodiyotidagi o'rni	120
Содиқова. Н. Т	Тадбиркорлик соҳасини малакали кадрлар билан таъминлашнинг асосий йўналишлари	122
Таджиддинов. Д. Ш	Привлечение инвестиций в сферу туризма в Узбекистане	128
Radjabova. M. A	O'zbekiston hududlarida etnografik turizmni rivojlantirish imkoniyatlari	131
Ruzieva. Z. S., Khurramov. O. K	Ways to effectively use internet marketing opportunities in the development of tourism	134
Ro'ziyeva. Z. S	Turizmni rivojlantirishda internet marketing imkoniyatlaridan samarali foydalanish yo'llari	138
Murodjon. U. E., Iroda A. S	O'zbekiston turizm salohiyati iqtisodiyotning ertasi	143
Эргашева. А. Ф	Роль государственных привилегий в поддержке ремесел	146
Mahmudova. N. O'	Ta'lim turizmi xizmatlari bozorining xalqaro ko'lami	148
Muxtarov. Sh.K	Oliy ta'lim tizimini strategik boshqarishda xorijiy tajribalar va ularni o'zbekistonda qo'llash imkoniyatlari	152
O'roqova. D. B., Abdullayev.N. X	Tibbiy turizmning nazariy asoslari va asosiy yo'nalishlari	156
Abdullayeva. H. N., Nurnazarova R. N	Turizmga ta'lim, milliy urf-odatlar va xunarmandchilikni takomillashtirish omillari	159
Abdullayeva H	Bozor iqtisodiyoti sharoitida tadbirkorlikni rejalashtirishning nazariy-uslubiy asoslari	161

Mardonova. D. Sh	Mamlakatimizda mexmonxona biznesining holati va rivojlanish tendensiyalarini tahlil qilish	163
Ro‘zimurodova. Z.G‘	Tadbirkorlik kompetensiyalarini rejalashtirishning nazariy-uslubiy asoslari.	167
Соатова. С.А	Этнотуризмни ривожлантириш: муаммолар ва уларнинг ечими контекстида	171
Тўхтаева. Х.Ф	Туристтик хизматлар бозорида бандликни тартибга солишнинг ўзига хос хусусиятлари	174
Сафаров. Б.Ш., Ўроқова. Д.Б., Садикова. Н.М	Мехмонхона хизматлари сифати тушунчасининг назарияси ва уни бошқариш усуллари	178
Xurramov O.K.	Raqamli turizm rivojiga ta`sir etuvchi ijtimoiy-iqtisodiy omillar	181
Nigina. K	The importance of hotel events organization and management in tourism industry	184
Ruziyeva. G.F	Imkoniyati cheklangan intellektal salohiyatli yoshlarni milliy hunarmandchilikka keng jalb qilish	186
Бахтиёрва. Н.У	Способы использования услуг социального медиа маркетинга в высших учебных заведениях	189
Xoliqov. N.A	Samarqand viloyatida ziyorat turizmini rivojlantirish muammolari	192
Axmatova. M.E	Turistik transport xizmatlarini takomillashtirish strategiyasini aniqlash	198
Рахмонов К.Ж.	Исмоил сомоний мақбараси	200
Ochilova. H	Turizmда gid-ekskursovod faoliyatida rivojlantirishda xorij texnikasini qo'llash	202
Zakirova. M.I	Main causes of staff turnover in tourism	203
Djuraeva. N.B., Kamolova. N.A	Development of ecotourism in Uzbekistan	205
Mammetova.B.I., Jobborova. M.A	Ziyorat turizmi gidi (gid-tarjimon), ekskursiya yetakchilariga qo'yiladigan asosiy kasbiy talablar: bilim va ko'nikmalar	207
Kurbanova. M. X	Diniy turizmni rivojlantirishning iqtisodiy ahamiyati	210
Muxidinova. D.S	Ichki turizm va uning iqtisodiyotni rivojlantirishdagi o'rni	213
Dilmonov K.B., Rajabboyev R.R.	Possibilities of using innovations in education in the digital economy	214
Dilmonov K.B., Jorayeva S.O.	The store of electronic certificates is a unique way to optimize the educational system	216